5. Гришунина Е. В. Психологическая помощь как понимание / Е. В. Гришунина, Г. Ю. Гришунин // СПЖ. – 2015. – № 55. – С. 72–96.

6. Якобсен Б. Жизненный кризис в экзистенциальной перспективе: могут ли травма и кризис рассматриваться как помощь в личном развитии? [Электронный ресурс] / Б. Якобсен. – Режим доступа: http:// hpsy.ru/public/ x2267.htm. – Загл. с экрана.

7. Залевский Г. В. Объяснение и понимание в психологии / Г. В. Залевский // Теория и методология психологии: постнеклассическая перспектива / отв. ред. А. Л. Журавлев. – М. : Ин-т психологии РАН, 2007. – С. 195–223.

8. Ландгребе Л. Интенциональность у Гуссерля и Брентано / Л. Ландгребе // Логос. – 2002. – № 2 (33). – С. 33–39.

9. Залевский Г. В. Объяснение и понимание как методы наук о психике / Г. В. Залевский // Методология психологиического исселования. Вестник Томского государственного университета. – 2005. – № 286. – С. 3–14.

Рівчаченко Олена Анатоліївна,
викладач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

У юридичній науці інтерпретувалася теза, що методологічні дослідження є незмінно актуальними вже завдяки самій сутності науки, особливої гостроти і значущості вони набувають у періоди докорінних перетворень суспільства. Проте важливо акцентувати увагу на тій обставині, що будь-яка методологічна проблематика може досліджуватися тільки за умови розгорнутого звернення науки до своїх філософських засад, досягнень методології сучасного наукового пізнання, осмислення власного місця в системі наук і ролі в соціокультурній ситуації, що складається.

Розвиток сучасної юриспруденції зумовлений інтеграційними та глобалізаційними процесами, що відбуваються як у Європі, так і у світі, її переходом від

методологічного монізму до світоглядно-методологічного плюралізму. Це зумовлює нагальність концептуального перегляду традиційних уявлень про державно-правові закономірності та поглибленого осмислення ролі юридичної науки в сучасному суспільстві. Отже, формування методологічної системи є першочерговим завданням юриспруденції в умовах сьогодення. Ці питання актуальні, передусім, для української правової науки.

На думку М. В. Костицького, методологія є певним світоглядом, що ґрунтується на науковій теорії чи концепції, крізь призму якого пізнається буття світу, природні та суспільні явища [1, с. 18]. Ми поділяємо думу вченого, що трактування методології як вчення про методи наукового пізнання є спрощенням, фактичним зведенням до методики.

Методологія юридичної науки передбачає систему принципів і способів організації, побудови та здійснення теоретико-пізнавальної юридичної діяльності у сфері досліджень державно-правової дійсності, а також вчення про цю систему. Таке складне й багатопланове утворення охоплює:

1) проблеми структури наукового знання загалом і наукових правових теорій зокрема;

2) закони виникнення, функціонування та зміни наукових правових теорій;

3) понятійний каркас юридичної науки та її окремих дисциплін;

4) структуру й операційний склад методів юридичної науки;

5) аналіз її мови, формальних і формалізованих методів дослідження (методики, процедури дослідницької діяльності), типології систем наукового правового знання тощо.

Динамічний розвиток методології юриспруденції зумовлений її прагматичною заданістю й теоретичною спрямованістю. Якщо об’єктом юридичної науки є право і держава, то об’єктом методології є ставлення юридичної науки до права й держави. Можливості сучасної методології дозволяють юриспруденції перейти від вивчення станів її об’єкта, тобто права і держави, до осягнення цього об’єкта в його змінах і перетвореннях. Відбувається становлення такої методології юриспруденції, у якій для осягнення сучасного правового та державного життя здійснюється перехід до

наповнення відповідними конструктами її змісту, рівнів, напрямів і сфер використання. Загалом відбувається процес затвердження нової парадигми методології юриспруденції як стійкої дослідної бази, забезпеченої філософськими, загальнотеоретичними та галузевими досягненнями. Тому обмеження методології юриспруденції сферою філософії права або загальнотеоретичної юриспруденції не може бути прийнятним. Якщо методологія визначає взаємодію об'єкта дослідження та юридичної науки, то це стосується різних юридичних наук.

У змісті методології юриспруденції показовими є зміни, де вагоме значення мають методологічні підходи, що визначають стратегію дослідницьких пошуків у взаємозв'язку юриспруденції з правом і державою. Найбільш характерні для сучасних розробок, на думку Ю. М. Оборотова, є такі підходи: антропологічний, аксіологічний, цивілізаційний, синергетичний і герменевтичний [2, с. 33].

Визначальним фактором існування права і держави були й залишаються традиції як центральна ланка цих соціокультурних цінностей. Зауважимо, що такий правовий феномен, як конституція, – це найважливіший інструмент традиціоналізму, що стосується й інститутів держави.

Зміни у праві й державі також пов'язані з кризою і руйнуванням їхніх традиційних цінностей, широким використанням інновацій у теорії та практиці правового йа державного життя. Невипадково інноваційність стає важливим компонентом існування сучасної юриспруденції.

Нині в українській юридичній науці, згідно з позицією М. С. Кельмана, відбувається процес докорінного переосмислення традиційних і, водночас, актуалізується пошук нових засобів пізнання як елементів змісту методології юриспруденції, що сприяє розширенню її інструментальних можливостей [3, с. 35].

Інновації у правовій і державній сферах є різновидом соціальних інновацій, що зумовлені складнощами їх упровадження, які пов'язані з можливою імітацією необхідних змін без фактичної реалізації. У цьому сенсі важливого значення набувають розробки інноваційності як успішного впровадження нових правових і державних ідей у соціальне життя.

Методологія юриспруденції може бути тим ресурсом, який забезпечить просування інновацій у праві та державі, сприятиме позитивному ставленню до цих інновацій.

Таким чином, доходимо висновку, що нині відбувся рух у власне розумінні змісту сучасної методології юриспруденції до з'єднання інструментального та функціонального її призначення. Вона плюралістична за своєю сутністю, оскільки стверджує наявність різних підходів до права і держави. Зазначене дає підстави констатувати становлення нової парадигми методології юриспруденції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костицький М. В. Нормативізм як методологія юриспруденції / М. В. Костицький // Філософські та методологічні проблеми права. – 2016. – № 1. – С. 18–30.
2. Оборотов Ю. М. Аспекти розгортання методології юриспруденції / Ю. М. Оборотов // Право України. – 2014. – № 1. – С. 33–39.
3. Кельман М. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку / М. Кельман // Психологія і суспільство. – 2015. – № 4. – С. 33–46.

Роговенко Марія Михайлівна, доцент кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ І ЦІННОСТЕЙ У КУРСАНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

Реформа правоохоронних органів потребує оновлення свідомості працівників Національної поліції України, прагнення до морального самовдосконалення, глибокого розуміння ролі й відповідальності за прийняті рішення та результати власної діяльності.

У зв'язку із цим, одним з основних завдань профільних вузів Міністерства внутрішніх справ України є формування особистості шляхом патріотичного, правового виховання, утвердження в учасників освітнього процесу соціальної